

VAN ONZE VOORZITTER

Beste leden van Streekbeheer,

We kijken terug op een goed jaar waarin we eindelijk weer een algemene ledenvergadering konden houden op 22 maart. Daar werden onze aspirant bestuursleden André Janssen, Arno Roelofs en Theresia van den Bogaard aangedragen en gekozen, en onze secretaris Jan Litjens herkozen. Richard van Cleef van PG Kusters uit Dreumel gaf een interessante lezing over de voordelen van weerbare wortels en John van Ingen vertelde over de vooruitgang met natuurinclusieve landbouw. Het was een mooie en goed bezochte avond.

Maar daar bleef het niet bij. We besloten een tweede avond te organiseren als netwerkavond voor onze leden en het bestuur. Op zaterdag 17 september kwamen we bij elkaar in boerderij 't Uiversnest waar Jan Litjens een heerlijke barbecue klaar had staan. Het werd een mooie avond met een drankje, lekker eten en goede gesprekken. Zeker voor herhaling vatbaar!

GROOT SUCCES MET DANK AAN ONZE VRIJWILLIGERS

We kunnen weer weidevogelgebieden gaan inrichten in het Land van Maas en Waal. Dit danken we aan de inzet van vrijwillige vogeltellers, die zich niet hebben neergelegd bij een eerdere beslissing van de provincie. Door aanleg van een weg werden onze eerdere weidevogelgebieden opgeheven, de provincie ging ervan uit dat de nieuwe weg de vogels zou verjagen. Maar onze vogeltellers bewezen dat weidevogels zich niets aantrekken van een drukke weg en gewoon blijven broeden. De gebieden kunnen nu opnieuw worden ingericht met ondersteuning via het ANLb, Stichting Landschapsbeheer Gelderland en Collectief Rivierenland. Deelnemers die mee willen werken aan het behoud en de ondersteuning van de weidevogels kunnen pakketten afsluiten bij Collectief Rivierenland ter compensatie van aangepast beheer op hun percelen en maatregelen zoals plas-dras-greppels.

2022 IN EEN NOTENDOP

- We herhaalden onze actie waarbij de leden met een KvK-nummer een gratis zaadmengsel voor bloemrijke akkerlanden konden krijgen. Dit mengsel van inheemse bloemen en zomergraan is niet alleen goed voor verfraaiing van het landschap, het is met name bedoeld om de leefomgeving voor insecten en akkervogels te versterken. Net als vorig jaar was de animo groot en hebben we veel leden blij kunnen maken.
- Ook de patrijzen werden geteld door onze vrijwilligers, de aantallen houden moeilijk stand waarschijnlijk door een minder goed voorjaar. In de gebieden waar de patrijs voorkomt hebben we de mogelijkheid om via het ANLb het leefgebied te verbeteren door de aanleg van akkerranden of meerjarige patrijzenranden. De animo hiervoor is groot en we ontvangen met regelmaat foto's en berichten over gesignaleerde patrijzen van de deelnemers.
- De roep van het bestuur om een nieuwe penningmeester heeft tijdens de barbecue vruchten afgeworpen. Lid Arnoud Daan heeft zich gemeld voor de job en zal op 23 maart 2023 tijdens de ALV worden voorgesteld als nieuw bestuurslid. Het bestuur heet hem alvast welkom en is enorm blij met zijn komst. In deze nieuwsbrief stelt Arnoud zich aan u voor. ▷

NIEUWSBRIEF
VERENIGING STREEKBEHEER RIJK MAAS & WAAL

VOORJAAR 2023

DE VOORZITTER VERVOLGT

2023 IN HET VERSCHIET

■ Aankomend jaar willen we in ons werkgebied de kamsalamander en de grote modderkruiper helpen. Daar waar ze nog voorkomen zetten we gericht beheerpakketten in om hun leefomgeving te verbeteren. Doel is om de soorten minimaal in stand te houden en hopelijk de populatie wat te vergroten. Dit traject wordt opgezet door Streekbeheer samen met de ecooloog van het collectief, lokale waarnemers en deskundigen. We merken dat lokale waarnemers en partijen steeds vaker onze Agrarische Natuur Vereniging benaderen voor informatie, overleg en hulp bij het creëren van een goede leefomgeving voor soorten. Er ontstaat zo een mooie win-win situatie waarin beide partijen elkaars expertise, netwerk en menskracht gebruiken en zo elkaar mooi versterken.

■ Collectief Rivierenland heeft van de provincie subsidie gekregen voor het opstellen van bedrijfsnatuurplannen. Leden van Streekbeheer en het Collectief kunnen daarmee laten onderzoeken welke natuurmaatregelen zinvol zijn en passen op hun bedrijf. In het plan komen de beheerpakketten en voorstellen voor inrichting van erf en percelen te staan. Ook kan er een plan voor agroforestry worden opgesteld.

■ In 2022 gaf de provincie subsidie voor de aanleg van landschapselementen en waardedaling van de grond. Hiervoor was veel animo, zodat de provinciale pot voor afgelopen jaar snel op was. Wij hopen dat de provincie ook voor 2023 weer budget vrij maakt, zodat onze leden die landschapselementen willen aanleggen weer financieel worden gesteund. U kunt een aanvraag hiervoor indienen bij de Agrarische Natuur Vereniging waarvan u lid bent.

In deze nieuwsbrief heeft het bestuur weer hard gewerkt om allerhande interessante nieuwtjes en weetjes te verzamelen. Ik wens u dan ook veel leesplezier toe!

Hotze Hofstra

EVEN VOORSTELLEN: THEO VAN GOCH

Eind vorig jaar heeft Theo van Goch de werkzaamheden van Hotze Hofstra als gebiedscoördinator ANLb (agrarisch natuur- en landschapbeheer) voor het gebied van Vereniging Streekbeheer Rijk Maas en Waal overgenomen. Hij stelt zich even voor.

Ik ben 55 jaar oud en getrouwd met Marijke. Samen hebben we drie zonen van 21, 19 en 17 jaar oud. Marijke en ik hebben een melkveehouderij met 65 melkkoeien, bijhorend jongvee en 33 hectare ruwvoer teelt. Tot april 2022 ben ik actief bestuurder geweest bij ZLTO Maasdriel, werk wat ik twaalf jaar met veel plezier deed. Sinds 2016 ben ik al werkzaam in de Bommelerwaard als gebiedscoördinator ANLb voor de Vereniging voor Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer De Capreton. En vorig jaar werd ik gekozen tot raadslid in de gemeente Maasdriel, waar ik deel uit maak van onze zeskoppige fractie van het CDA.

Bij veel deelnemers van Streekbeheer ben ik de afgelopen maanden al op bezoek geweest voor een kennismaking, maar vooral voor het nieuwe ANLb. Ik begeleid diverse projecten en sluit het bijbehorend beheer met de deelnemers af. Komend seizoen ga ik mijn best doen om bij elke deelnemer van het ANLb een kennismakingsbezoek te plannen. Voor vragen en opmerkingen ben ik natuurlijk nu al jullie aanspreekpunt en kun je me altijd bellen of mailen. Ik hoop op een goede samenwerking en dat ik samen met jullie een goede invulling kan geven aan het ANLb.

Tot kijk in ons gebied!

Theo van Goch

DE AANHOUDER WINT!

Ongeveer twintig jaar geleden wees de provincie een gebied midden in het Land van Maas en Waal aan voor de ontwikkeling van weidevogels met Agrarisch Natuurbeheer. Vanuit Vereniging Streekbeheer ging een aantal betrokken bestuursleden voortvarend aan de slag. Helaas gooide de aanleg van de nieuwe Maas en Waalweg in 2009 roet in het eten. Die kwam namelijk dwars door het weidevogelgebied te liggen en de provincie was ervan overtuigd dat dit de weidevogels zou verjagen.

En zo kwam het Land van Maas en Waal zonder weidevogelgebied te zitten. Maar de kievit, grutto, wulp en scholekster trokken zich niets van alle overtuigingen of drukke wegen aan en bleven zitten waar ze zaten. En onze vrijwilligers bleven de gebieden monitoren en legsels beschermen. De aanwezige weidevogels hebben er uiteindelijk voor gezorgd dat de Provincie Gelderlander ervoor koos om twee gebieden de officiële status te geven als ontwikkelgebied voor de weidevogels: Puiflijk en Maasbommel. En daarmee is er budget om maatregelen voor de weidevogels te financieren via ANLb.

Binnen de twee 'nieuwe' gebieden zal op vrijwillige basis door de grondgebruikers specifiek agrarisch beheer ingezet worden. Onder dit beheer vallen onder andere extensief beweiden, bescherming van legsels (door eromheen te maaien) en uitgesteld maaibeheer. Ook worden er plasdras-greppels gerealiseerd, door in de periode maart tot en met juni het land drassig te houden met behulp van pompen op zonne-energie. In deze plasdras-greppels vinden de vogels veel meer voedsel en bescherming.

Het huidige team van weidevogelvrijwilligers wordt verder uitgebreid om de nesten te monitoren en beschermen. De vrijwilligers werken voor de afstemming nauw samen met de agrariërs die met het beheer meedoen. Vereniging Streekbeheer, agrariërs, weidevogelvrijwilligers, IVN, Stichting Landschapsbeheer Gelderland en het Collectief Rivierenland gaan samen de schouders eronder zetten om onze weidevogels te beschermen. We kijken uit naar het komende seizoen!

Onze weidevogels hebben dringend nieuwe vrijwilligers nodig! Wil jij meehelpen bij dit belangrijke werk? Neem dan contact op met André Janssen.

En we zoeken nog een paar mensen voor onze plasdras-werkgroep. Het werk houdt in het plaatsen van de plasdras-pompen in de tweede helft van februari, het wekelijks controleren van de pompen en het opruimen van de pompen begin juli. Ook voor dit werk kun je je aanmelden bij André Janssen.

John van Ingen

Voor meer informatie kunt u terecht bij André Janssen, bestuurslid Vereniging Streekbeheer Rijk Maas en Waal: drieakkers@gmail.com

En voor vragen over het agrarisch natuurbeheer kunt u mailen naar gebiedscoördinator Theo van Goch: Theo.vanGoch@collectiefrivierenland.nl

OP DE NATUURAKKER

Afgelopen mei werden bij mij aan huis twee percelen ingezaaid als natuurakker. Dat is een akker met granen, akkerbloemen en kruiden, allemaal zonder productiedoelinden. De akker wordt niet ingezaaid om later te oogsten, wordt niet bemest, niet bespoten, niet gemaaid en niet begraasd door vee. Het doel van de natuurakker is het vergroten van de biodiversiteit in het agrarisch gebied. De akker biedt voedsel en beschutting aan insecten, vogels en talloze andere dieren. In de winter blijven de afgestorven planten op de akker staan, zodat er bescherming en voedsel blijft. Het project is een samenwerking met een melkveehouderijbedrijf, in het kader van Friesland Campina On the Way to Planet Proof.

Voor de twee percelen kozen we voor een extra brede bloemrijke akkerrand van twaalf meter. Binnen deze randen viel de keus op kruidenrijk grasland. De daaropvolgende periode was droog en toch hadden we een goed resultaat. Eerlijkheidshalve moeten we wel vermelden dat het ene perceel veel beter tot zijn recht is gekomen dan het andere. Daar kunnen we van leren voor het aankomend seizoen: een nog mooiere grondbewerking voor inzaai, plus rekening houden met de te verwachten regen voor de ontkieming.

Samen met de burens hebben we de volgende wilde dieren gelokaliseerd: mezen, groenlingen, vinken, fazanten, hazen, reeën, houtduiven, roodborstjes, winterkoninkjes, steenuilen, veldmuizen, haviken en de grauwe vliegenvanger. Het lijkt er sterk op dat ook de das en de vos zich er prettig gevoeld hebben. Zelfs de wildbeheerders waren razend enthousiast over de immense hoeveelheid voedsel. Ook hoorden we diverse wandelaars en fietsers genieten van de mooie aanblik die de natuurakkers geven. We kunnen heel tevreden zijn over dit nieuwe project en voortborduren op de inzichten van afgelopen jaar om de akkers volgend jaar nog mooier en beter te maken.

Arno Roelofs

UPDATE ENERGIETRANSITIE

Ook in deze nieuwsbrief weer een kleine update over de opmars van zonneparken en windturbines in het Rijk Maas & Waal. Zonneparken krijgen in onze vijf gemeentes duidelijk gemakkelijker een vergunning dan windturbines. Dat zal ongetwijfeld te maken hebben met de bezwaren die omwonenden maken. Windturbines leveren nu eenmaal meer overlast op qua geluid en slagschaduw dan zonneparken. Toch kleven er ook aan zonneparken best wat nadelen:

- het neemt kostbare landbouwgrond in beslag;
- of het kost wateroppervlak en daarmee ruimte voor waternatuur;
- de parken worden zo efficiënt mogelijk ingericht met zoveel mogelijk panelen, waardoor er veel minder ruimte is voor natuurmaatregelen;
- schade aan zonnepanelen kan de bodem verontreinigen met zware metalen.

ZONNEPARKEN PER KERN

- Winssen: opgeleverd twee hectare, 7639 panelen. Langs de transportband van Nederzand.

- Beuningen: in voorbereiding en aanbesteding zonnepark A73 met vijftig hectare en 90.000 panelen; zonnepark Ficarystraat met tien hectare panelen; zonnepark Schoenaker met tien hectare panelen; zonnepark het Broek met tien hectare panelen.
- Beneden Leeuwen: in voorbereiding Agri-PV park Dalenstraat met 11,3 hectare panelen en agrarische activiteiten tussen de panelen.
- Appeltern: zonnepark Noord-Zuid met 7,6 hectare panelen; zonnepark Blauwe Westering in Appeltern met 5,3 hectare panelen.

Bij een aantal parken is onze Vereniging benaderd voor een mening of advies. Onze coördinator wijst erop dat het (in open gebieden) beter is om geen hoge bomen rondom een zonnepark te planten in verband met predatie van akker- en weidevogels door buizerds en kraaien. En dat er naast een inrichtingsplan ook een langjarig onderhoudsplan met bijbehorend budget nodig is.

Jan Litjens

STREEKEIGEN BEPLANTINGSADVIES

Vereniging Streekbeheer bestaat natuurlijk uit mensen met hart voor de natuur. Daartussen vinden we specialisten, mensen die veel of zelfs heel veel weten over een bepaald onderwerp. Bestuurslid André Janssen is zo iemand. Hij weet enorm veel over de cultuurhistorie in onze streek en de beplanting die er van oorsprong thuishoort. André maakt beplantingsadviezen op maat en vertelt er in deze nieuwsbrief wat over.

Het rivierengebied kent een diversiteit aan landschapstypes: vennengebied, open komgronden, beboste stuifduinen, bebouwde oeverwallen, dijken en uiterwaarden, ieder met hun eigen grondsoort en karakteristieke begroeiing. Bewoners van de gebieden gaven er vorm aan naar gelang hun behoeftes. Zo ontstond een rijke cultuurhistorie. Maar tijden zijn veranderd en veel nuttige gebruiken gingen verloren.

DE NATUUR BENUTTEN

Vroeger bleef geen plek op het boerenerf onbenut. Statussymbolen als een sierlijk ijzeren hekwerk, rode beuken, treuressen en knotlinden waren alleen aan notabelen besteed. De 'gewone man' kon zich geen luxe permitteren. Een heg was veel goedkoper dan een hek of kon zelfs gratis gestekt worden. En in plaats van de 'nutteloze' knotlinde werden er perenbomen als zon- en windvang voor het huis geplant. Een mooi voorbeeld van geriefhout (hout voor eigen gebruik van de boerderij) vinden we toch in een knotvorm terug. Om het jonge hout van een wilg goed te benutten is de knotversie ontstaan. Het vee kon niet bij de kroon en zo bleef de boom constant in productie en kon regelmatig afgezet worden. De jongere uitlopers werden ook wel aan het vee gevoerd. Dit omdat de van nature voorkomende penicilline in de takken een ziekteverende werking heeft. Het dikkere hout werd als bonenstaak of als stookhout benut. Ook de

knotes kreeg in de nattere gebieden een plek voor productie van gereedschapsstelen. Op de hoger liggende zandgronden had de knoteik deze functie.

DE KENNIS VERDWEEN

Veel van de oorspronkelijke kennis en cultuurhistorische beplanting is verloren gegaan. De eeuwenoude grenzen van doornehegge (meidoornhagen) in het landschap werden langzaam door paaltjes met prikkeldraad vervangen. De laatste restanten van de hagen zijn ongeveer zestig jaar geleden tijdens de ingrijpende ruilverkaveling en schaalvergroting verloren gegaan. De veranderende tijd heeft ook veel goeds gebracht, maar het landschap heeft veel van haar schoonheid en biodiversiteit ingeleverd. We zijn nu gelukkig op een keerpunt beland, het belang van een gevarieerdheid landschap wordt weer gezien.

HET NUTTIGE EN HET AANGENAME

Bij het maken van een beplantingsadvies combineer ik oude kennis en wijsheden met de moderne tijd. De wensen van de opdrachtgever zijn uiteraard leidend in een project. Het is wel essentieel om een evenwicht tussen de wensen en het belang voor de natuur en landschap te realiseren. Zo kan bijvoorbeeld te snoeien hout een tweede leven krijgen door het als houthoop of takkenril terug te brengen op het perceel. Dit heeft veel meerwaarde voor de biodiversiteit. Om samenhang met het landschap te krijgen kijk ik goed naar de beplanting van aangrenzende percelen. Als er zeldzame dieren in de omgeving voorkomen, neem ik maatregelen op om het leefgebied van deze soort(en) waar mogelijk te versterken. En naast leefbaarheid wordt ook de beleefbaarheid opgewaardeerd. Het uitgangspunt is altijd dat met de juiste aanplant de natuur én de eigenaar zich beter thuis voelen.

André Janssen

EVEN VOORSTELLEN: ARNOUD DAAN

Twee jaar geleden vertrok onze penningmeester Anja Biemans naar het hoge noorden. Secretaris Jan Litjens nam haar taken erbij, hier en daar bijgestaan door bestuurslid Theresia van den Bogaard. We hielden de administratie op orde, maar het extra takenpakket viel niet altijd mee. We zijn dus heel blij met de komst van een nieuwe penningmeester. Hij stelt zich aan u voor:

Mijn partner Monique en ik wonen sinds 2018 op boerderij Hoppenhof in Molenhoek-Horssen. De vorige bewoner was aangesloten bij Vereniging Streekbeheer Rijk Maas & Waal en zo leerde ik de vereniging kennen. De Hoppenhof is gebouwd in 1912 en was tot de opkomst van de landbouwmechanisatie een gemengd boerenbedrijf. De boerderij ligt op het zand, het perceel loopt lager af op kleigrond en grenst aan de noordkant aan de Broeksche Leigraaf. Het terrein heeft daarmee veel verschillende kenmerken en veel potentieel voor het toevoegen van landschapselementen. Inmiddels hebben we 33 knotwilgen, tientallen meters hagen en heggen, botanisch grasland met vele soorten kruiden (en steeds minder Engels raaigras), twee hakhoutbosjes en een poel. We zijn nu bezig met het aanleggen van een hoogstamboomgaard, een wens die Monique al jaren heeft. Die aanleg blijkt lastiger dan gedacht doordat de vraag naar hoogstamfruitbomen veel hoger ligt dan het aanbod. Gelukkig hebben we al wat fruitbomen bij elkaar gescharreld, waaronder de lang gewenste appelboom 'Rode Boskoop'.

BEESTENBOEL

Het beheren van het terrein geeft ons veel ontspanning, Monique en ik zeggen dan ook vaak dat we niet op (verre) vakantie hoeven. Daarbij komt dat onze dieren ook verzorging nodig hebben. We hebben vier Maasduinenschappen en hebben pas twee Girgentana geiten mogen verwelkomen. De Maasduinenschappen hebben een rijk spectrum in grassen en kruiden en zijn dus ideaal voor begrazing op de lastigere plekken. De Girgentana geiten zijn ernstig bedreigt in hun voortbestaan als gevolg van introductie van nieuwere en productievere rassen bij de boeren. We zouden het mooi vinden als

het ras ook vanuit ons een kleine impuls krijgt. Naast de schapen en geiten kwamen er in 2022 kippen, eenden en konijnen bij. Onze drie zonen zeggen wel eens dat het zo langzamerhand een kinderboerderij aan het worden is...

DRUKTEMAKERS

Naast de boerderijdieren is er veel plek voor 'vrije' dieren. Er hangt een nestkast voor kerkuilen, waar ieder jaar wel een koppeltje in broedt. Het afgelopen jaar hadden we vier gezonde en volgroeide kerkuilen! Eind 2021 plaatsten we een steenuilenkast en ook daar waren direct jongen, heerlijke druktemakers! Verder zien we achter in het veld geregeld reeën die komen peuzelen van het haver-kruidenmengsel, veel fazanten en hazen, af en toe een vos die komt buurten bij de poel en in de zomer zoemt het van de insecten rond de poel. Die poel is trouwens best wat werk als je het beheer met de hand (en niet machinaal) doet, maar geeft van alle landschapselementen misschien wel de meeste impuls aan biodiversiteit. Kortom we zien dat het beheer echt wat oplevert en dat geeft veel energie.

PENNINGMEESTER VOOR STREEKBEHEER

Toen Hotze de vacature voor penningmeester onder de aandacht bracht, was de ervaring die ik heb met natuurbeheer ook een reden om hier op in te gaan. Mijn beroep is accountant, ik ben werkzaam bij a.s.r. verzekeringen. Naast dat werk heb ik meerdere nevenfuncties, waaronder het penningmeesterschap van Stichting Kulturhus de Meent in Afferden en van een Stichting voor Kunst en Historisch Bezit van mijn werkgever. Inmiddels heb ik bij Streekbeheer een paar bestuursvergaderingen bijgewoond, kennisgemaakt met andere bestuursleden en veel informatie gekregen over de vele initiatieven die er lopen. Ik kijk uit naar de algemene ledenvergadering in maart 2023 en mag dan hopelijk officieel het penningmeesterschap van Jan Litjens overnemen. In de tussentijd bereiden Jan en ik de overdracht voor zodat ik over geheel 2023 de verantwoordelijkheid kan dragen.

Arnoud Daan

FRUITTELMERS HELPEN BIODIVERSITEIT, BIODIVERSITEIT HELPT FRUITTELMERS

Een fruitboomgaard is een wereld op zich, veel diersoorten leven in en van de fruitbomen. Voor de fruitteler zitten daar ook schadelijke dieren tussen, zoals insecten en kleine zoogdieren die het fruit aanvreten of de bomen schade doen. Vroeger werd er voornamelijk gespoten met bestrijdingsmiddelen om de schadelijke insecten te doden. Helaas waren de nuttige insecten daar net zo goed slachtoffer van. Tegenwoordig zetten fruittelers steeds vaker hulptroepen in bij de bestrijding van die plaagdieren op verschillende manieren.

HOOG IN DE LUCHT

Tegen de muizen en mollen lokt de teler torenvalken naar de boomgaard door een nestkast op een zes meter hoge paal te monteren. Langs de zijkanten van zo'n hoge paal kunnen weer heel goed vleermuizenkasten hangen. Vleermuizen zijn grote insectenetters en nachtelijke jagers. Sommige schadelijke insecten zijn nacht-insecten, de vleermuis is dus een perfecte bondgenoot.

LANDSCHAPSELEMENTEN

Het planten van hagen geeft vogels en insecten een goede verblijfplaats. In een haag leven andere insecten dan in de boomgaard. Dat zijn veel nuttige insecten die zich voeden met voor de teelt schadelijke insecten. Takkenhopen zijn goede verblijfplaatsen voor marterachtigen, zoals de wezel, hermelijn of bunzing. Zij helpen mee in de bestrijding van muizen.

BLOEMEN EN BIJEN

In een perenboomgaard lokken bloemstroken de natuurlijke vijanden van de perenbladvlo, zoals de oorwormen en roofwantsen. Daarnaast lokken bloemstroken de bijen, die weer voor een goede bestuiving van het fruit zorgen. Om wilde bijensoorten te trekken kunnen bijenhôtels worden opgehangen of een zanderige plaats gemaakt voor bijen die ondergronds nestelen.

Jan Litjens

SAMEN STERK VOOR LOKAAL WERK

Vorig jaar zocht Rijkswaterstaat een nieuwe aannemer voor het onderhouden van de uiterwaarden langs de Waal. De zes Agrarische Natuurverenigingen zijn naar aanleiding hiervan samen met Collectief Rivierenland in overleg gegaan om een samenwerking voor het beheer en onderhoud vorm te geven. Belangrijk doel van Rijkswaterstaat is de natuurwaarden te verhogen in de uiterwaarden. Belangrijk doel van de Agrarische Natuurverenigingen en het Collectief is om het onderhoud te laten uitvoeren door lokale partijen en agrariërs. We koppelden onze gebiedskennis en kennis van de natuur aan kennis van de lokale partijen om de juiste kandidaten te vinden. En we bekeken de mogelijkheden om de weilanden ook door lokale partijen te laten beheren met vastgestelde natuurdoelen. Rijkswaterstaat stelde als aanvullende eis dat de partijen voldoen aan bepaalde minimumeisen voor certificering op gebied van veiligheid. In oktober tot en met december hebben we met vier lokale partijen de maai- en snoeiwerkzaamheden gedaan.

John van Ingen

DE GROTE MODDERKRUIPER

MISGURNUS FOSSILIS

Als één dier zijn naam niet meeheeft, dan is het wel de grote modderkruiper. Dat klinkt toch als een vies, vet diertje dat onder de blubber zit. Niets is minder waar! De grote modderkruiper is een fraaie oranjebruine vis, die tot dertig centimeter lang kan worden. Zijn naam dankt hij aan het feit dat hij tijdelijke droogte overleeft door zuurstof in zijn darmen op te slaan en diep in de modder weg te kruipen.

SOORT VAN BOERENLANDSLOTEN

De grote modderkruiper leeft in schoon, helder en ondiep water met een dikke modderbodem en een dichte groei van waterplanten. In Nederland vormen schone, begroeide boerenlandsloten een groot deel van zijn leefgebied, vooral in de riviergebieden. Overdag verstopt de vis zich, 's nachts gaat hij op jacht naar kleine wormen, watervlooien, muggenlarven, waterpissenbedden en kleine kreeften. Hij spoort zijn prooi op met tien baarddraden, een soort voelsprieten die rondom zijn bek zitten.

VLUCHTEN KAN NIET MEER

De grote modderkruiper is vrij zeldzaam geworden in Nederland, in de loop van de twintigste eeuw daalde het aantal sterk. Dit heeft onder meer te maken met de vervuiling van het oppervlaktewater en de intensieve

schoning van de sloten, waardoor dichte plantengroei in een dikke modderbodem nog maar weinig voorkwam. Daarnaast zorgt het traditionele slootschonen met een vaste bak of maaikorf er voor dat de grote modderkruipers en andere vissen geen vluchtweg meer hebben en via de zijkant van de sloot op het droge geschept worden. Ze raken gewond of worden gedood door de bak, of kunnen niet terug het water in en sterven op het droge. En de grote modderkruipers die niet door de bak gedood worden, bevinden zich na de werkzaamheden in een veel te schone sloot zonder schuilmogelijkheden.

ECOLOGISCH SLOOTSCHONEN

In 2023 is de grote modderkruiper een van de doelsoorten die we met gerichte beheerpakketten willen helpen. Een van die beheermaatregelen is het ecologisch slootschonen. Dat wil zeggen dat er rekening wordt gehouden met de planten en dieren die in de sloot leven. Een deel van de waterplanten blijft in de sloot staan en de wortels worden zo min mogelijk beschadigd. Dieren krijgen de kans te vluchten door de bak niet te snel door de watergang te trekken en niet tegen de kant, maar vóór de kant op te halen. Bent u geïnteresseerd in beheerpakketten voor de grote modderkruiper? Neem dan contact met ons op.

Theresia van den Bogaard

COLOFON

Deze nieuwsbrief is een uitgave van Vereniging Streekbeheer Rijk Maas & Waal, een agrarische natuurvereniging die zich inzet om de natuur en landschapswaarden te behouden en versterken in het Rijk Maas en Waal door middel van agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb). Agrotourisme en streekeigen producten nemen we mee in onze doelstelling om zo niet alleen de regionale grondgebruikers, maar ook de bewoners te betrekken bij onze prachtige, veelzijdige streek.

Bestuur: Hotze Hofstra (voorzitter), Jan Litjens (secretaris), Arnoud Daan (penningmeester) en de bestuursleden: Theresia van den Bogaard (PR), John van Ingen, André Janssen, Ted Lagarde en Arno Roelofs.

Correspondentieadres:
Boerderij 't Uiversnest
Van Heemstraweg 2B
6653 KB Deest
info@streekbeheer.nl